

Het Zondagochtend Concert

26 januari 2025 - Grote Zaal - 11.00 uur

Noord Nederlands Orkest
Eivind Gullberg Jensen, dirigent
Noa Wildschut, viool

Felix Mendelssohn 1809-1847
Vioolconcert in e, op. 64 (1844)
Allegro molto appassionato
Andante
Allegretto non troppo - Allegro molto vivace

Edvard Grieg 1843-1907
Symfonische dansen, op. 64 (1896-98)
Allegro moderato e marcato- più lento
Allegro grazioso- più mosso
Allegro giocoso
Andante- Allegro molto e risoluto- Più tranquillo

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open.
U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Saskia Voorbach, AVROTROS-presentator van Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

2 feb - Grote Zaal

Beethoven 5 & Simone Lamsma speelt Roukens' *Vioolconcert*

9 feb - Grote Zaal

Mozarts *Klarinetconcert*, Dvořák's *Romance* & Webers *Klavierstück*

16 feb - Grote Zaal

Tsjaikovski's *Romeo en Julia*, een ode aan de liefde

2 mrt - Grote Zaal

Mozarts *Jupitersymfonie* & Chen Reiss zingt Beethoven

23 mrt - Kleine Zaal

Barokke vioolmuziek door Charlotte Spruit & Friends

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Het Zondagochtend Concert wordt
elke week door AVROTROS rechtstreeks
uitgezonden op NPO Klassiek.

Componeren, schilderen, dichten, Felix Mendelssohn kon het allemaal vanaf zijn jongste jaren. Het gemak waarmee hij als kind al de muziek uit zijn mouw leek te schudden, doet sterk denken aan dat andere ultieme wonderkind uit de muziekgeschiedenis: Mozart. Maar een vioolconcert schrijven was toch even iets anders. Mendelssohn speelde goed viool, maar excelleren deed hij achter de piano. Een andere moeilijkheid was hoe hij er als componist voor kon zorgen dat de soloviool boven de violen in het orkest uit zou komen. Hij had wel een mooie openingsmelodie voor de solist in zijn hoofd, maar daarvoor had hij alleen maar de hoogste snaar van de viool nodig. Deed hij iets fout? Mendelssohn ging te rade bij violist Ferdinand David, maar die stelde hem gerust en liet de melodie intact. Veel andere plekken nam David wel op de schop en ook de solocadens is door hem geschreven. Ondertussen sleutelde Mendelssohn aan de vorm van het stuk en verraste hij door het concert met de solist te laten beginnen. Of, om helemaal precies te zijn: het stuk begint met een kort moment van begeleiding en dan zet de solist in. Dat kleine stukje begeleiding duurt maar zo'n twee seconden, maar is tóch opvallend: vrijwel alle stukken begonnen in die tijd meteen met een

melodie of met een langzame introductie. Ook opmerkelijk is dat de solocadens ongeveer halverwege het eerste deel klinkt, eerder dan in andere concerten. Een andere opvallende vondst is dat Mendelssohn alle drie de delen van het concert zonder onderbreking in elkaar heeft laten overgaan. Mendelssohn mag dan niet te boek staan als een groot vernieuwer zoals Liszt, maar binnen de bestaande vormen, zoals het soloconcert en de symfonie, zocht hij wel degelijk naar nieuwe wegen. Ferdinand David deed de finetuning in de vioolpartij en zo kwamen ze samen tot een van de geliefdste vioolconcerten aller tijden. David, die de première speelde, was tevreden: 'Er was maar één goed vioolconcert, nu zijn er twee.' Mendelssohn wist meteen over welk ander concert zijn vriend het had en antwoordde: 'Ik wil niet wedijveren met Beethoven.'

Grieg: een eigen geluid

Een zachtaardige man met een prikkelbare persoonlijkheid. Het lijkt een vreemde combinatie, maar zo zou je het karakter van Grieg kunnen samenvatten. En dat karakter paste niet bij grote, symfonische werken. Althans, dat vond hijzelf. Maar toch, de keren dat hij het wel aandurfde een grootschalig werk te

voltooien hebben tot twee voltreffers geleid: zijn *Pianoconcert* en *Peer Gynt*. De *Symfonische dansen* worden minder vaak uitgevoerd, maar vormen net zo'n bijzondere mix van romantiek en Noorse volksmuziek. Grieg gaf Noorwegen, destijds gezien als een provinciale variant van Denemarken, een eigen geluid in de klassieke muziek. Dat geluid vond hij door een verzameling volksliederen van zijn collega Ludvig Lindemann te bestuderen. Hij bewerkte ze tot een instrumentaal stuk voor piano vierhandig, maar concludeerde toen dat de muziek te kleurrijk was voor maar één instrument. Een versie voor symfonie-orkest bleek de oplossing. In de eerste dans klinkt aan het begin en einde een levendige halling: een dans waarin jongemannen acrobatische toeren uithalen om indruk te maken op meisjes. De melodie in de rustigere middensectie komt niet uit de verzameling van Lindemann en is door Grieg zelf bedacht. Het tweede deel is eveneens een halling, maar met een rustiger karakter. Daarna volgt een lentedans voor koppels, oorspronkelijk uit de regio rond het plaatsje Åmot. In de laatste dans heeft Grieg twee volksliederen gebruikt: *Såg du nokke te kjerringa mi?* ('Heb je mijn vrouw gezien?') en *Brulaatten* ('Bruiloftsmars').

Grieg heeft het eerste lied een donkere sfeer gegeven en daardoor komt de uitgelaten bruiloftsmars extra goed tot zijn recht.

Diepmenselijk

Hoe kan het nu dat Grieg zichzelf niet geschikt achtte voor het symfonische repertoire, terwijl hij zoveel mensen raakt met prachtige strijkersmelodieën en kleurrijke solo's voor de houtblazers? Tsjajkovski had wel een idee, toen hij Grieg eenmaal had ontmoet: 'Grieg is minder geniaal dan Brahms.' Om daaraan toe te voegen: 'Maar hij staat dichterbij ons, omdat hij zo diepmenselijk is.' Grieg zou waarschijnlijk te bescheiden zijn geweest om dat laatste te beamen, maar beseftte wel dat hij het contact met anderen actief opzocht, ook via zijn muziek: 'Als je alleen bent, kun je niet genieten voorbij een bepaalde dimensie zonder dat melancholie op je deur klopt, maar in kameraadschap is het oneindig, zonder grenzen.'

Bart de Graaf